

Namık Kemal

Zavallı Çocuk



Oyun – Günümüz Türkçesi
1873

Zavallı Çocuk

Namık Kemal

Özgün Adı (varsa)

Zavallı Çocuk

Çeviren

Dr. Bahadır Sürelli – Aysel Yıldız

Düzelti ve Yayına Hazırlama

Berk Uralcan – Simay Çıtak

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin gerek görsel malzeme k12 Eğitim ve Araştırma Vakfı'ndan izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayınlanamaz ve dağıtılamaz.

© Vakıf k12, 2021

ZAVALLI ÇOCUK

Namık Kemal

Haz. Dr. Bahadır Sürelli

İstanbul

1290/1873

Üç perdeli tiyatro oyunu

Karakterler

Ata Bey:	On dokuz yaşında, tıbbiyenin sonuncu sınıf öğrencilerinden bir delikanlı.
Şefika Hanım:	On dört yaşında bir kız.
Halil Bey:	Şefika Hanım'ın babası
Tahire Hanım:	Şefika Hanım'ın annesi.
Şerife Hanım:	Komşu
Tâbende:	Cariye
Hekim	

Ata Bey; ilk perdede gayet süslü bir kostümle, ikinci ve üçüncü perdelerde gene gayet süslü okul kıyafetiyle bulunacaktır.

1874 yılı Ocak ayının 18'inde ilk defa olarak Gedikpaşa Tiyatrosu'nda sahneye konulmuştur.

BİRİNCİ PERDE

Güzel döşenmiş bir oda

Birinci Sahne

ŞEFİKA: *(kendi kendine)* Bu kuş kadar gönlümden de ne acayip hâller geçiyor! Ben daha ne oldum ki, zihnimde kendimin bile iyice anlayamayacağım birtakım hayaller bulunsun. İki ay evvel bu vakitler nasıl tatlı tatlı uyurdum. İki aydır gözümü açıp da dünyayı karanlık görmediğim gün bilmiyorum. Pekâlâ! Ata burada iken erken uyanayım. Ne kadar erken uyanırsam zararı yok. Ya bir saat fazla yüzünü görürüm, ya bir saat fazla uyanmasını beklerim. Ya o okulda iken!.. Acaba ne göreceğim? Acaba ne bekleyeceğim? Gitgide hiç şüphem kalmıyor: Sevgi mutlaka budur. Güzel amma; ben, anneciğimi de seviyorum. Niçin her gece gözümü kapadıkça rüyama girmiyor? Babacığımı da seviyorum. Niçin kendi evde olmadıkça hayali gözümün önünden geçmiyor? Geçende okula gitti. Bir ay sonra geleceğini pekâlâ bilirken gene her gün acaba geliyor mu diye deli gibi saatte iki kere pencereye koşuyorum. Annem, babam yüzümden, tavrımdan bir şey anlamasın diye korkumdan yerlere geçiyorum. Halimi kendinden saklamak da gene bir başka bela! Anlasa utancımдан anlamasa kederimden öleceğim. Ah! Bu, mutlak aşktan başka bir şey değildir. Dün Tabende'ye, insan nasıl sever diye sordum. Ne cevap verse iyi! "Sen yaşta çocuk sevmeyi ne bilecek" demesin mi? Budala! Ben yaşta çocuk sevmeyi ne bilecek imiş. Senin gibi yanaklarım gerdanıma sarkacak, çenem burnuma yapışacak da ondan sonra mı sevmeyi öğreneceğim, öyle mi? Saat on bire geliyor. Hâlâ uyanmadı. Yine ikinci olmadan gidecek. Yine ben bıçare bir ay yolunu bekleyeceğim, duracağım. İki gün olsun doya doya yüzünü görmek bile nasip olmaz ki... Ne kadar da canım ağlamak istiyor. Aman, şimdi annem gözlerimi kızarmış görürse kıyamet koparır. Ah geliyor. Adım atışı işte... Ayağının sesini işitir işitmez yüreğim de oynamaya başladı.

İkinci Sahne
(Şefika Hanım – Ata Bey)

ŞEFİKA: Siz miydiniz? Yüreğim oynadı.

ATA: Ben. Pek yavaş gelmişim.

ŞEFİKA: Zararı yok, zararı yok, şaka ediyorum.

ATA: Beni korkuttunuz... Hava serin efendiciğim, sabah vakti niçin böyle bir entari ile oturuyorsunuz? Allah esirgesin, soğuk alırsanız sonra biz ne yaparız? Elleriniz yanıyor. Durun hırkanızı getireyim.

ŞEFİKA: (*kendi kendine*) Gene her tarafım ateş kesildi. O bile elleriniz yanıyor diyor. Bir türlü kendimi zapt edemeyeceğim. (*Ata'ya*) Aman o kadar telaş etme, şimdi öteki odadan işitirler de gerçekten hasta zannederler.

ATA: Allah göstermesin! Neden hasta olacaksınız? Ben ne güne duruyorum? Size gelecek illet isterse bin kat büyüsün de bana gelsin. Hastalık hekimlere yakışır.

ŞEFİKA: (*hiddetle*) Sus! Kendine öyle fena fena şeyler yorma.

ATA : Ne, gücendiniz mi? Ben size dua ediyordum.

ŞEFİKA: Bana öyle dua lazım değil. (*Kendi kendine*) Ben de deli miyim neyim! (*Kendini toplayarak, Ata'ya*) Maşallah siz benden çok uyuyorsunuz.

ATA: (*mahzun mahzun*) Ben bu gece hiç uyumadım.

ŞEFİKA: Hiç mi uyumadın? Bu vakte kadar yatağında ne yaptın?

ATA: Ben... Ben dersime baktım.

ŞEFİKA: Hilekâr! Nasıl dersine baktın? Odanda kitap yoktu.

ATA: Odamda... Ha sahi, kitap yoktu. Kitap lazım değil. Ben okuduğum dersleri yatakta zihnimden geçiririm. Siz... Siz benim odama ne vakit girdiniz?

ŞEFİKA: Ben sizin gibi hakikatsiz miyim? Hiç yatağına, rahatına bakmadan gözlerime uyku girer mi?

ATA Ah!

ŞEFİKA Ne oluyorsun.

ATA: Sevincimden gönlüme bir tuhaf hal geldi. Hep gözümün önünden renkli renkli nurlar uçuyor. Biçare Ata'yı o kadar düşünüyorsunuz öyle mi?

ŞEFİKA: (*kendi kendine*) Tahminim yalan çıkmayacak. O da benim hâlimde... Şimdi öğrenirim. Mutlak öğrenirim. (*Ata'ya*) O kadar düşünsem çok mu? Kaç senedir kardeş gibi büyüdük, birbirimizden bir kere incinmedik. Ben senin gibi hilekâr değilim, doğruyu söylerim. Ben de bu gece uyumadım. Lakin seni düşündüm de onun için uyumadım.

ATA: Beni mi? Beni mi düşündünüz? Ya ben her gece ne yapıyorum? Hiç yatakta ders mi ezberlenir? Düşüne düşün o kadar şeklin zihnime yerleşti ki bir ay sonra resmini yapsam bir çizgisinde, bir kılında eksik bulunmaz.

ŞEFİKA: İhanet! Sen zihninde resimler yapmakla eğleniyorsun, öyle mi? Hiç düşünmüyor musun ki bu sene derslerin bitecek, zabıt olup çıkacaksın. Ben de

on dört yaşını dolduruyorum. Zati¹ şimdiye kadar Şefika çocuktur diye bizi birbirimizden ayırmıyorlardı. Birkaç ay sonra da birlikte mi kalacağız?

ATA: *(sözünü keserek)* Ah! Yok, yok... Hatırıma öyle kara kara hayaller getirme. Allah aşkına sus. Sonra beni kaybedersin.

ŞEFİKA: Niçin o kadar telaş ediyorsun? Dünyada kim kimden ayrılmamış?

ATA: *(kendini toparlayarak)* Size ayrılık kolay mı geliyor? Düşünsenize a! Kendimizi bildik bileli bir yerde büyüyüyoruz.

ŞEFİKA: Kendini bildin bileli annemle beraber değil misin? İşte annemden ayrıldın. Üç yıldır sana görünmüyor. Niçin bir şey olmadın?

ATA: Olmadım... Olmadım, çünkü... O başka, siz başka... Sizinle akran gibiydik.

ŞEFİKA: Mektepte bu kadar akranın var, hiçbirinden ayrılmadın mı? Gerçek, altı ay evvel Ahmet Bey'den ayrıldın. Birbirinizi kardeş gibi severdiniz. Niçin bir şey olmadın?

ATA: Niçin bir şey olmadın, niçin bir şey olmadın? Öyle şeyler soruyorsunuz ki, insan bir türlü cevap bulamıyor. İki senelik derslerin imtihanını birden geçirdim, gene bu kadar sıkılmadım.

ŞEFİKA: *(itinalı bir gayret ile)* Gerçekten cevap mı bulamıyorsun? Yoksa... Yoksa bulduğun cevabı söylemek mi istemiyorsun?

ATA: Ay efendiciğim, ne var ki söylemek istemeyeyim.

¹ Zati: Zaten.

ŞEFİKA: Hiç bir şey yok mu? Doğru mu söylüyorsun? Benim... Benim başım için doğru mu söylüyorsun?

ATA: Merhametsiz! Bugün canıma mı kastın var?

ŞEFİKA: Gel! Şuraya gel, yanıma... Otur! Benim dünyada senden başka halimi söyleyecek kimsem var mı? Şimdiye kadar korkup da annemden, babamdan sakladığım şeyleri hep sana söylemez miyim? Gönlümde bir hal var. Onu da sana söyleyeceğim. Zaten o hal senden geliyor. Çaresini gene senden isteyeceğim. Lakin, önce soracağım şeylere doğru cevap ver. (*Dikkatle*) Benim başım için doğru cevap ver.

ATA: Allah Allah!

ŞEFİKA: Hatırında mıdır? Bundan iki ay evvel... Tam iki ay evvel, o vakitten beri iki keredir okuldan geliyorsun; burada, gene bu odada bir hikâye kitabı okuyordum, aklına geldi mi? Hani bir paşanın bir kızı varmış, komşusunun oğlunu severmiş, sonra kızı başkasına vermişler, çocuk kendini öldürmüş. Onun üzerine kız da telef olmuş. Yine mi hatırlayamadın? Hani hikâye oraya geldiği vakit ben “Süphanallah, bir kız istediği adama varmamakla telef mi olur?” demiştim.

ATA: Evet.

ŞEFİKA: Sen kendini o kadar tutmaya çalıştın, tutamadın, gözünde bir damla yaş belirdi. Yüzünde gizlenecek yer arar gibi yavaş yavaş öteye beriye doğru yürümeye başladı. İşte, işte gene yüzünde tıpkı onun gibi bir damla yaş geziyor.

ATA: Of !..

ŞEFİKA: Sıkılma! Beni dinle. Ben o günden beri, seni bütün bütün başka türlü görüyorum. (*Şiddetle elini tutarak*) Ne vakit yüzüne baksam, gözlerin sanki benim yansımamı kaybedip de ruh teslim edecek kadar mahzun duruyor. Hangi tavrına dikkat etsem, bana sanki diliyle “Senden ayrılırsam ölürüm” diyor. Beni seviyorsun öyle mi?

ATA: Bırak! Allah aşkına beni bırak.

ŞEFİKA: Dinle, daha bitirmedim. O günden beri, gözlerine baktıkça hayalimle beraber yüreğimin mahzunluğu aksediyor da onun için bu kadar baygın duruyor sanıyorum. Halini düşündükçe “Ata’dan ayrılırsam yaşamam” diye yemin etmekten başka aklıma, dilime bir şey gelmiyor. Seni seviyorum değil mi?

ATA: Ah, Ya Rabbi! Ne yaptım ki, beni bu kadar lütfâ layık gördün? Zaten buna olan muhabbetimle kendimi dünyada herkesten bahtiyar görürdüm, şimdi de beni sevdiğini işitiyorum, kendi ağzından işitiyorum. Seviyorum, Şefika’cığım, seni seviyorum. Hem dünyada ne kadar sevmek mümkün ise o kadar seviyorum.

ŞEFİKA: Nasıl seviyorsun? Aşk sana ne türlü haller getiriyor? Söyle! Söyle, bakayım!

ATA: Ne türlü haller mi getiriyor? Zamanı zamanına benzemez... Gün olur, yanıma gelsen vücudumun her bir parçası ayrı ayrı yanmaya başlar. Sanki vücuduma alevden bir gömlek giydirirler. Yanımdan gitsen canım vücudumdan çekilir. Çekildiğini her zerrem ayrı ayrı hisseder. Her tarafıma hafif bir titremek gelir. Gönlüm yerinden kopacak da arkandan koşacak gibi olur. Bazı günler zihnimde, yoluna ölüp de seni başı ucumda ağlar görmekten büyük bir saadet bulamam. Sonra ağlayacağını düşünürüm, sana acıdığımdan kendime de acımaya başlarım. Dünyada ne kadar güzel şey görsem elbette senin bir yerine benzetirim. Sonra gördüğüm şeyin her tarafında bir kusur bulurum. O da gözümden düşer, yine yalnız sen kalırsın. Uykuya seni rüyada görmek ümidiyle yatarım. Uykudan hayalini kaybetmek korkusuyla kalkarım. Her halim tarif olunmaz ki, nasıl söyleyeyim.

ŞEFİKA: Söyle, söyle! Tarif edebildiğin kadar söyle.

ATA: Ne vakit seni görmesem ve yahut düşünmesem gönlüme, zihnime bir yokluk, bir karanlık çöker. Sanki canım, benliğim kaybolmuş da kendi kendime yabancı kalmışım gibi olur. Sonra, birdenbire hatırıma gelirsin ölüm döşeğinden kalkmış hasta gibi dünyalar benim olur. Sanki vücuduma baştan aşağı bir huzur, bir hayat dolar.

ŞEFİKA: Ah! Ben bu kadar vakit çalıştım, gönlümden geçen hisleri bir türlü bir yere toplayıp da kendi kendime bile anlatamadım. Sen bilmem nasıl becerip de tarif edebiliyorsun. Lisanın gönlünde mi? Anladım beyim şimdi layığıyla anladım. Ben de seni seviyorum.

ATA: Öyle şeyler söyleme! Beni sevincimden öldüreceksin. Zararı yok söyle! Söyle! İnsana dünyada muhabbet sözünü sevdiğinin ağzından işitip de ferahından ölmekten büyük saadet mi olur?

ŞEFİKA: Ya aşk bu ise niçin o kadar şikâyet ederler? İnsanın yüreğini yakarmış, aklını almış, telefine sebep olurmuş. Ben bu lezzet yoluna telef olsam memnunum. Beyim! Allah artırsın; bu kadar olgunluğun mükemmelliğin var, her şeyi biliyorsun, her şeyi tarif ediyorsun. Bana da öğretsene aşk nedir? İnsana bu mutluluk nereden geliyor? Hekimsin, böyle şeyleri siz bilmeyince kim bilecek?

ATA: Efendiciğim! Biz vücuda gelen hastalıkları bilmeye çalışırız. Ruhun bulduğu lezzetleri nereden anlayalım?

ŞEFİKA: Ay! Aşk ruhta mıdır? Demek ahirete de bizimle beraber gidecek?

ATA: Şüphe yok.

SEFİKA: Ah! İki dünyada beni Ata'dan ayırmayan Rabbim! Bilmem sana nasıl şükredeyim. O ne? Bey babam geliyor. Aman, yanımdan ayrıl! Şurada bir şey oku. Bizi bir yerde görmesin.

Üçüncü Sahne

(Evvelkiler – Halil Bey)

HALİL BEY: Çocuklar, erkenden kalkmışsınız. Burada ne yapıyorsunuz?

ŞEFİKA: Kitap okuyoruz bey babacığım.

HALİL BEY: Okuduğunuz ne idi bakayım?

ATA: Yeni çıkmış bir dergi efendim.

HALİL BEY: Biliyorum a! Neresini okuyordunuz? Ben de dinleyeyim.

ATA: *(Kitabın bir tarafını açarak)* Amerika'daki Vahşiler...

HALİL BEY: *(Sözünü keserek)* Bırak evlat! Bizim nemize lazım Amerika'daki vahşiler? Derginin içindekilere bak! Dinlenecek bir yazı bulabilir misin?

ATA: “Yılanların Beslenme Şekilleri”.

HALİL BEY: Geç! Zift yesinler.

ATA: “Servetin Kaynakları”.

HALİL BEY: O bize göre değil, okusak da faydası yok.

ATA: "Aşk". (Kendi kendine) Tuhaf tesadüf!

ŞEFİKA: (Ata ile beraber kendi kendine) Süphanallah!

HALİL BEY: Aşk mı? Oku bakalım. Onun için ne demişler? Çok gevezelik götürür.

ATA: (Okuyarak) "Dünyada bin türlü ihtiyaç, bin türlü sıkıntı, bin türlü acı, bin türlü hastalık, bin türlü ölüm hep insan içindir."

HALİL BEY: Amma aşk tarifi ha!

ATA: (Okuyarak) "Cenab-ı Hak'ın ise kullarına bu kadar belalara karşı dünyada yalnız bir ihsanı görülür, o da aşktır."

HALİL BEY: Şimdi bir şeye benzer gibi oldu.

ATA: (Okuyarak) "Ömrün sıkıntıları çekilirse yalnız aşk sayesinde çekilir. Hayatın bir lezzeti varsa yalnız aşktır. Aşk ne büyük lezzettir ki, insan sıkıntısında da bir başka lezzet bulur. Aşkla yaşayanlar nasıl yaşasa memnun yaşıyor, aşk için ölenler nasıl ölse memnun ölüyor. Siz şimdi belki aşk nasıl meydana gelir diye düşünürsünüz. Nenize² lazım! Gönlünüzde sevgi, aşk yok mu? Edinmeye çalışın. Var mı? Etrafınıza bakın. Yerleri daima bahar, gökleri daima şafak görürsünüz. Her yaprak gözünüzde canlanır bir dudu kuşu kesilir; size tatlı tatlı gönlünüzün sırrını, neşe ve mutluluğunu söyler. Her bulut gözünüzün önünde açılır, bir tül gömleğe döner; size hayal meyal sevdiğinizin sinesini, gerdanını gösterir. Bir tenhalıkta, bir vahşette kaldınız mı? Hiç çekinmeyin, hemen uykuya yatın ki daima sevdiğiniz benzeyen bir güzel bir varlık kalbimizin kucağına düşmeye hazırdır. Yolunuzda bir tehlike mi

² Nenize: Neyinize.

gördünüz? Hiç korkmayın, hemen ileri gidin ki daima sevdiğinizin kalıbına dökülmüş bir vekil melek etrafınızda sizi korumaya hazırdır. Bir aşık için ölümlük mezarının üstündeki çiçekleri ya kanıyla veya gözlerinin yaşıyla sulayacak bir ruhani bir eş mevcut olduğunu bilmek dünyadan rahatça gitmek için ne büyük kuvvettir. Dünyada kim vardır ki sevdiğiyle bir döşekte bir saatte ölmeye bütün hayatını feda etmesin.”

ŞEFİKA: Of!..

HALİL BEY: Ne oldun kızım?

ŞEFİKA: Ne bileyim bey babacığım, hazin hazin şeyler yüreğime bir çarpıntı getirdi.

HALİL BEY: Ben de ne münasebetsiz adamım. Geldim, çocukların rahatını bozдум. O bir şey değildir hanım kızım sen merak etme! Ben gideyim biraz bahçede gezeyim. Şimdi geçer, öyle değil mi Ata! Yürek çarpıntısı bir hastalık değildir a!

ATA: Hayır efendim.

HALİL BEY: Bak! Ata da benim gibi söylüyor kızım. Merak etme. Oturun! Siz oturun da gene Amerika’daki vahşilerinizle eğlenin.

Dördüncü Sahne

(Şefika Hanım – Ata Bey)

- ŞEFİKA: Ah! Az kaldı, üstümü başımı parçalayacaktım. İnsafsız! Beni babamın yanında ağlaya ağlaya ayaklarına düşürüp de el âleme rezil mi edecektin?
- ATA: Ben isteyerek mi okudum?
- ŞEFİKA: Ama bilmezsin nasıl okudun? Hele sonraki lafları... Sanki ağzından çıktıkça her biri bir alev kesildi de geldi ciğerime yapıştı. Allah esirgesin: Sana bir hal olsa da kendimi öldürecek olsam nasıl olur? İşte gözümün önünde hep o türlü belalar geçmeye başladı. Kalk, kalk okuluna git beyim! Ben bugün ya çıldıracağım, ya bir münasebetsizlik edeceğim. İkimiz de rezil olacağız.
- ATA: (*mahzun mahzun*) Daha birkaç saat vakit var ama mademki emrediyorsunuz...
- ŞEFİKA: Aman beyim, Allah aşkına olsun bana merhamet et! Tahammülüm bütün bütün tükeniyor. Sen dersinle de vakit geçirirsin, benim hayalinden başka bir eğlencem yok da gene ayrılığına sabredeceğim. Dur! Bana giderken bir hatıra olsun bırakmaz mısın?
- ATA: Ne istersin? Emret, işte canım!
- ŞEFİKA: Saçımdan bir parça kessem biçimi bozulur mu?
- ATA: Bozulursa dünya yıkılır değil mi? (*Boynunu uzatır, Şefika saçından keser*) Ya ben... Ben bir hatıra istemez miyim?

ŞEFİKA: Çevremi...³

ATA: *(mahzun mahzun lafını keserek) Çevrenizi mi?*

ŞEFİKA: Anladım. Mutlak aynı olmalı değil mi? Hiç siz adama karşılığını almayınca bir şey verir misiniz? Ah... Şaka yapıyorum... Al beyim! O saç parçasına ne talih ki, daima seninle beraber bulunacak. *(Ata Bey saçını alır çıkar. Şefika kendi elindeki saçını öpüp ağlayarak mindere kapanır. Perde iner.)*

³ Çevre: Kadın ya da erkek giyiminde süs eşyası olarak kullanılan, işlemeli dört köşe örtü, mendil.

İKİNCİ PERDE

Bir diğer oda

Birinci sahne

(Halil Bey – Tahire Hanım)

HALİL BEY: Hanım! Öyle söylüyorsun ama kızın hâlini görmedin mi?

TAHİRE HANIM: Hâlini ne göreyim? Biraz ağladı, biraz nazlandı, o kadar değil mi? Hangi kıza anası babası “seni filana vereceğiz” der de kız sevinç gösterir? Şefika o kadar terbiyesiz mi ki bizden utanmasın? Hangi kız babasından, anasından ayrılacağını işitir de memnun olur? Şefika o kadar merhametsiz mi ki bizden ayrılacağına hiç üzülmesin? Bey, size bugünlerde bir şey oldu; kızın evden gideceğini düşündükçe aklınız da başınızdan gidiyor. O giderse evlatsız mı kalacaksınız? Allaha emanet. Ali yok mu? İşte o da on yaşına girdi.

HALİL BEY: Değil iki gözüm; Şefika sağ olsun, rahat olsun da nereye giderse gitsin. Ben orasını düşünmem. Çocuk ne kadar içlidir bilirsin, evlenmek lafını açtığımız anda ben istemem dediğine, ağladığına bakmadım; fakat bilmem dikkat etmedin mi, senin ısrarını gördü, mahzun mahzun bana baktı. Benden de yüz bulamadı, çehresine bir karanlık renk geldi, gözlerine bir hafif duman çöktü. Hâlâ o renk gitmiyor, hâlâ o duman geçmedi. O kadar zayıflıyor ki bayağı her gün vücudunun eriyen yerleri gözle fark olunuyor. Gözleri daima toprağa bakıyor, yüzündeki renk yapıştırma gibi duruyor. On dört yaşında çocuk senden benden bitkin olmuş. Biçareye bir hal olmasından korkuyorum. Çocuğun gönlünde bir sevda hissediyorum.

TAHİRE HANIM: Allah, Allah! O yaşta çocuk sevdayı ne bilecek? Zahir on dört

yaşında masumları bırakalım, istedikleri gibi evlensinler, istedikleri adama varsınlar öyle mi? Sonra dünyada annenin, babanın ne lüzumu kalır? Şimdi Şefika mesela kasabın çırağını seviyorum derse kolundan tutalım da koynuna mı atıverelim?

HALİL BEY: Kasabın çırağına değil, lakin akranından birini severse niçin vermeyeyim de senin kırk yaşındaki paşana vereyim?

TAHİRE HANIM: Bey, Allah'ı seversen öyle münasebetsiz münasebetsiz lakırdılar söyleme! Paşa kırk yaşında imiş, değil a, velev ki olsun, Şefika'nın varacağı adam sanki hiç kırk yaşına girmeyecek mi? Akranını o nerede bulup da sevecek? Biz nerede bulup da vereceğiz?

HALİL BEY: Mesela, şimdi Ata...

TAHİRE HANIM: *(Sözünü keserek)* Ben biliyorum sizin asıl amacınız kızı Ata'ya vermek. Hiç düşünmüyor musunuz? O bir öksüz çocuk, akrabanızdan olduğu için siz yanınıza aldınız. Şefika ile şimdiye kadar kardeş gibi büyüdüler. Hiç evlendikten sonra aralarında dirlik olur mu? Kim akrabasından birini almış da rahat etmiş? Hem nasıl geçinecekler? Ata, mektepten yüzbaşı çıkacak değil mi? Bir yüzbaşı maaşından ne olur? Kızını hizmetkârlığa mı vereceksin?

HALİL BEY: Hanım, hekimlerin kazancını işitmedin mi? Ata ne kadar kabiliyetlidir bilmez misin?

TAHİRE HANIM: Allah esirgesin, hastalardır. Para alıp da can besleyecek değil mi?

HALİL BEY: Hastayı hasta edip de parasını almayacak, iyi etmeye çalışacak da alacak.

- TAHİRE HANIM: İyi olmayanlardan almaz mı?
- HALİL BEY: Alırsa emeğinin karşılığı alır.
- TAHİR HANIM: Ben öyle emekle kazanılan parayı istemem.
- HALİL BEY: Ya nasıl para istersin? İlla devlet hazinesinden, fukara cebinden gelmeli öyle mi?
- TAHİRE HANIM: O ne bey! Artık bilmiyorum.
- HALİL BEY: Darılmak lazım değil. Konuşuyoruz. Ata, yüzbaşı çıkacaksa kıyamete kadar yüzbaşılıkta kalacak değil a. O ailesini geçindirecek duruma gelinceye kadar çocuklar da bizimle beraber geçinir giderler. Şimdi nasıl oluyorlar?
- TAHİRE HANIM: Şu sizin kızın Ata'yı istediğini nereden biliyorsunuz?
- HALİL BEY: Bildiğim yok, zihnime öyle bir şüphe geldi de söyledim.
- TAHİRE HANIM: Şimdi Şefika'yı çağırır sorarız. O vakit siz de anlarsınız ki kız ne kimseyi seviyor, ne paşaya varmaktan o kadar nefret ediyor.
- HALİL BEY: Allah versin de iş senin dediğin gibi olsun.
- TAHİRE HANIM: Şefika! Şefika!

İkinci Sahne

(Önceki sahnede gözükenler – sonra Şefika Hanım)

ŞEFİKA: (Dışardan) Efendim!

TAHİRE HANIM: Buraya gelsene kızım!

ŞEFİKA: (odaya girerek) Buyurun anneciğim!

TAHİRE HANIM: Gel benim hanım kızım! Şuraya yanıma otur! Şimdi bey babanla paşanın lakırdısını ediyorduk.

ŞEFİKA: Hanım anneciğim! Şefikacığınızdan o kadar bıktınız mı ki gece gündüz beni evden dışarı atmaktan başka bir şey düşünmüyorsunuz?

TAHİRE HANIM: Şu fitneye bak! Dünyada hangi ana, baba evladından bıkar? Biz senin gittiğini istiyorsak ancak senin rahatın, senin iyiliğin için istiyoruz. Ben anneyim kızım, seni dünyada en büyük adamın karısı görmek isterim, ayıp değildir; bak sen kendi kıyafetini kendin dikiyorsun. Eline dokunan iğnelerin her biri ayrı ayrı benim ciğerime batıyor. Niçin seni hizmetçili, mutlu, zengin görmek istemeyeyim? Allah şimdi ayağımıza bir kısmet gönderdi ki binde bir kuluna nasip etmez. Paşa seni görmüş; güzelliğini beğenmiş, görgünü işitmiş, bir kat daha istek ve hevesi artmış, istiyor. Adamın kimsesi yok. Bu yaşında koca bir konağın hanımefendisi olacaksın. Kırk kişi sayende geçinecek, kırk kişi emrinle oturup kalkacak. Daha ne istersin?

ŞEFİKA: Ah! Keşke Tâbende gibi hizmetçiniz olaydım, her hizmetinizi göreydim de beni bu evden dışarı çıkarmak hatırıma gelmeyeydi.

TAHİRE HANIM: Kız, öyle münasebetsiz münasebetsiz sözler söyleme. Beybaban

sözlerini işitiyor da hatırına başka şeyler geliyor. Az kaldı şimdi senin için kavga edecektik.

ŞEFİKA: Beybabacığım...

HALİL BEY: Fena bir şey söylemedim kızım! Şefika, paşadan pek nefret gösteriyor; şayet gönlü başka birini istiyorsa anlasak da ona göre hareket etsek dedim.

ŞEFİKA: *(kendini tutarak)* Beybabacığım! Ben ne adamım ki gönlüm başka birini istesin. Sizden hiç ummazdım.

HALİL BEY: Kızım, dünyada insanın başına her şey gelebilir. Ne bileyim, maşallah artık büyüdün, mesela sokakta birini görebilirsin.

ŞEFİKA: Beybabacığım, niçin böyle şeyler söylüyorsunuz?

HALİL BEY: Mesela sarı konaktaki İhsan Bey... Güzel delikanlı... Her gün de pencerenin altından geçiyor.

ŞEFİKA: Allah bilir, ömrümde bir kere kıyafetine bile dikkat etmedim.

HALİL BEY: Canım dünyada neler olmaz. Mesela... Bizim Ata... Bu kadar vakittir berabersiniz, belki...

ŞEFİKA: *(son derece büyük bir gayretle kendini tutarak gayet emin bir tavır ile)*
A beybabacığım, Ata Bey benim kardeşim değil mi?

HALİL BEY: Gerçekten kardeşin değil a kızım!

ŞEFİKA: *(Hiç tavrını bozmayarak)* Gerçekten kardeşim.

TAHİRE HANIM: *(Halil Bey'e)* Gördünüz mü efendim? Bak ne kadar manasız şüphelere düşüyordunuz?

ŞEFİKA: *(Kendi kendine)* Of... Gönlümde bu kadar kuvvet olduğunu bilmezdim, bilmem nasıl parçalanmıyor?

HALİL BEY: Kim bilir? Dünyada başka insan yok değil a!

ŞEFİKA: Vallahi billahi, sizin başınız için, başka birini düşündüğüm yok.

HALİL BEY: Ey, pekâlâ işte. Ana kız ne yaparsanız yapın! Benim işinize aklım ermiyor, karışmam.

Üçüncü Sahne

(Şefika Hanım – Tahire Hanım)

ŞEFİKA: Anneciğim!

TAHİRE HANIM: Nedir, kızım?

ŞEFİKA: İzin verir misiniz gönlümü açayım da içinde olan sırları önünüze dökeyim?

TAHİRE HANIM: Kız nasıl sırlar? Söyle bakayım?

ŞEFİKA: Darılmayacağınıza yemin edin söyleyeyim.

TAHİRE HANIM: Kızım vallahi darılmam, söyle! Beni yürek çarpıntısına uğratacaksın.

ŞEFİKA: Siz beybabamın yanında söylediğim laflara inandınız mı?

TAHİRE HANIM: Niçin inanmayayım? Yalan mı söyledin?

ŞEFİKA: Evet.

TAHİRE HANIM: Niçin?

ŞEFİKA: Babamdan utandım, annemin hatırını saydım da onun için.

TAHİRE HANIM: Babandan utanmasan, benim hatırımlı saymasan yalan söylemeyecek de ne diyecektin?

ŞEFİKA: Şimdi söyleyeceğim lakırdıyı söyleyecektim anneciğim: Seviyorum.

TAHİRE HANIM: Kimi?

ŞEFİKA: Ata Bey'i.

TAHİRE HANIM: Kız sen çıldırdın mı? O nasıl söz? Şimdi "O benim kardeşim" diyordun. Ne kadar da temkinli yalan söylüyorsun. On dört yaşında çocuğun ağzında sevmek lakırdısı ne geziyor? Ya Rabbi! Ne söyleyeceğimi de şaşırdım. Yok, yok! Ağlama kızım. Gel bakayım! Gel seninle güzel güzel konuşalım da hepsine bir çare buluruz. O bir hevestir kızım, geçer geçer.

ŞEFİKA: Hayır anneciğim, geçmiyor. Ben şu zayıf vücudumda ne kadar kuvvet varsa bir yere topladım, uğraştım, çalıştım bir türlü geçiremedim. Ben geçmesini istedim çünkü sizden korktum. Siz de geçmesini istiyorsunuz. Bilmem neden korkuyorsunuz? Muradınız benim rahatım değil mi? Paşaya vermeyin. O konak bana cehennem olacak, o zenginlikler, o saadetler bana kabir azabı gibi gelecek.

TAHİRE HANIM: Kızım, geçer. O bir çocukluktur. Paşa da güzel, paşa da genç.

Daha otuz sekiz yaşında. Otuz sekiz yaşında erkek gençtir. Kızım nikâhtan sonra anlarsın. Sevgi nikâhtan sonra gelir.

ŞEFİKA: Anneciğim, niçin bu kadar üstüme varıyorsunuz? Kızınıza hiç merhametiniz yok mu? Beni paşaya vermeyin de öldürün, vallahi billahi razıyım.

TAHİRE HANIM: Ya Rabbi! Bu çocuk da mı halimizi öğrenecek? Ne zararı var! Aşkı biliyor ya, dünyanın her halini öğrenmekle ne olur? Kızım; sen babanın eski kudretini, haşmetini bilmezsin. Bilsen sözlerimi daha kolay anlardın. Şimdi fakir olduk, ayda iki bin kuruşla geçiniyoruz. Zararı yok, geçinelim. Lakin babanın çok borcu var. Sarrafı⁴ öldü. Mirasçıları şimdi istiyorlar. Nikâh olursa paşa sana babanın sarraftaki senedini ağırlık verecek. Şimdi anladın mı? O kıymetli babacığının hapislerde çürüdüğünü, benim kederimden öldüğümü, nazlı kardeşinin yalınayak sokaklarda süründüğünü ister misin?

ŞEFİKA: Ah anneciğim, anneciğim! Bir parçacık bırak da kendimi toplayayım; hepinizi hapisten, ölümden, sürünmekten ben mi kurtaracağım? Beni onun için mi paşaya vermek istiyorsunuz? Feda... olsun. Gönlüm de feda olsun, canım da feda olsun. Ata... Ata da feda olsun. Yaparım, bundan sonra ne emrederseniz onu yaparım. Lakin size... Size bir ricam var. Halime merhamet edin de onu kabul edin. Ta ben paşaya varıncaya kadar Ata duymasın. Allah'ınızın aşkına duymasın. İki evladınızın başı için duymasın.

TAHİRE HANIM: Duyurmam, duyurmam kızım. Sen emin ol. Geçer iki gözüm, dünyada her şey geçer. Birkaç günde unutursun. Bak ilerde nasıl memnun olacaksın da bana dua edeceksin. Dünyanın her hali geçer.

⁴ Sarraf: Madeni ve kâğıt paraları bozdurup değiştirmeyi meslek edinmiş kişi.

Sen gönlünü eğlendirmenin bir kolayını bul. Ben biraz sokağa çıkayım.
Konağa haber vereyim de senedi alsınlar.

ŞEFİKA: Git, anneciğim! Hiç bir şey düşünme! Ben gönlümü yenerim, ben kendime bir çare bulurum.

Dördüncü Sahne

(Şefika Hanım – Ata Bey)

ŞEFİKA: Of... Meğer insanın ömrü çocukluğundan ibaret imiş. Meğer ondan sonrası hep kabir azabı, cehennem ateşi imiş. Kitapta aşk kim yazmışsa yalan söylüyor. Allah aşk lezzetini dünyadaki belalara karşılık değil, dünyadaki belaları aşk lezzetine bedel yaratmış. Ah! Ata yalnız odasında kalacak da ben başkasının koynunda nasıl yatacağım? Ah! Yok, yok! Gene aklım başımdan gidiyor. Gene vücudumun her zerresi ayrı ayrı ayağa kalkıyor. Ben gidemiyorum da kederinden Ata'yı mı öldüreceğim? Anneciğim, anneciğim! Hayat satılsa da ömrümü yolunda feda etsem ne kadar memnun öldüğüme sen de şaşırırdın. Bu yaşta iken ölmeye âşık olmuş kadar sevip de ondan bile mahrum kalacağım kimin hatırına gelirdi? Ata, Ata! Acaba halimi işittiğin vakit ne diyeceksin? Bana ne türlü lanetler edeceksin. Soğu! Nefret et benden, nefret et beyim! Kendimden ayrılmaya katlandım, gönlümden ayrılmaya da katlanırım. Çektiğim azabı duyarsan kim bilir ne hallere gelirsin?

ATA: *(kapıdan girerek)* Acaba rahatsız mı ettim?

ŞEFİKA: *(kendi kendine)* Ata!.. Bir o eksik idi. Yarabbi, ne kadar azabın varsa bende mi tecrübe edeceksin? *(Ata'ya)* Siz şimdi nereden geldiniz?

ATA: Mektepten... Bilseniz size ne müjdeler getirdim. Bizi birkaç ay sonra birbirimizden belki ayırırlar diyordunuz. Bakalım ayıracaklar mı? Efendiciğim,

ben de adam oluyorum. Dünkü imtihanda birinci  ıktım. Hocalarımın hepsi Ata, Türkistan'daki birinci hekim olacak diyorlar. Bu sene huzur imtihanına ben gideceğim. Bakan Bey söz verdi. Derslerim bittiği gibi saray hekimliğine alacak. Bakınız, bugün tatil değilken eve müjde götüreceğim dedim de izin verdiler. Mektepte talebeden birine bu kadar itibar ettiklerini i ittiniz mi?

ŞEFİKA: *(kendini zorlayarak)* Geçen sene bu kadar ileride değildin!

ATA: Geçen sene sana muhabbetim bu kadar ileride miydi? Bizim gibi tahsil ile uğra anlara a k ne haller veriyor. Ne uyku var, ne keder var, ne dünyanın hiç bir hâlini düşünmek var. Bir sen, bir ders. Ya zihne gelen parlaklık? Hayalin adeta bir güneş oluyor; gönlümün, fikrimin her noktasını nur içinde bırakıyor. Ayrılalı    gün oldu mu? Belki üç saat uyku uyumadım. Vücuduma bir yorgunluk geldi mi?   te emanetin burada... Ta kalbimin üstünde... Bir kere yüzüme, gözüme sürüyorum; olmazsa biraz da kokluyorum, her tarafım yeniden can buluyor, derslerime öyle çalışıyorum - senin için çalışıyorum.

ŞEFİKA: *(kendi kendine)* Of... Ta  yaratılmak insan olmaktan bin kat hayırlı imiş.

ATA: Vakit geçiyor. Beyefendi galiba gelmeyecek. M jdelerimi siz söylersiniz. Mektebime gitmeye mecburum. Belki ayba ına kadar gelemem. Adam olmaya gidiyorum. Senin sayende adam olacağım. Senin için adam olacağım.

ŞEFİKA: Ata!

ATA: Buyurun.

ŞEFİKA: *( zerine ko up boynuna sarılarak yüzünü gözünü öptükten sonra)* Haydi! Haydi beyim! Allah selamet versin, Allah yardımcın olsun.

ATA: O ne kadar tela ! Sanki bütün bütün ayrılacağız gibi?

ŞEFİKA: *(sözünü keserek)* Git! Allah aşkına git! Benim başım için git! *(Kendi kendine)* Ya Rabbi! Ne bulsam da söylesem! *(Kendini toplayarak Ata'a)* Tahammül edemeyeceğim, bir şey yapacağım, sırrımız duyulacak. Gelme, aybaşına kadar gelme! Gene bedel mi bekliyorsun? Al, öp! Neremden istersen öp de git! *(Ata mahzun mahzun alnını koklar, çekilir)*. Allahım! Ben bu kadar eziyete dayanabilecek kullarından mıyım?

ATA: *(Kapıdan döner)* Mutlak sende bir şey var, bana söylemiyorsun.

ŞEFİKA: Git diyorum. Sana halimi açtığıma beni pişman etmeye mi çalışıyorsun?

ATA: Yok, darılma efendiciğim! Hiç sende telaş görürüm de nasıl merak etmem? Lakin ben gene boynumu bükerim, emrine itaat ederim, meraklı meraklı giderim. İşte gidiyorum. İşte... Gittim.

ŞEFİKA: Ah! Bu can evimdeki sancı da beni öldürüyor. Sabahtan beri sanki ciğerimin her dakikada bir parçası kesildi. *(Şefika öksürerek mindere yığılır, perde iner.)*

ÜÇÜNCÜ PERDE

Bir diğer oda

Birinci Sahne

(Şefika (yatakta) – Hekim – Şerife Hanım)

ŞERİFE HANIM: Canım beyefendi, çocuk nasıl?

HEKİM: Ağır hanım, pek ağır. Allah bilir amma akşama sabaha yolcu görünür. Ben ömrümde bu kadar şiddetli verem görmedim. Yirmi beş günün içinde biçareyi bitirdi gitti.

ŞERİFE HANIM: Ya dün hanıma zararı yok diyordunuz?

HEKİM: Bir valideye ciğerinin parçası ahirete gidecek demek kimin elinden gelir? Zaten bizim en büyük bir işimiz de hastanın akrabasına tesellidir. Ne ise her gidici zannettiğimiz de gitmez a! Cenab-ı Hak ne mucizeler gösterir.

İkinci Sahne

(Evvelkiler – Tahire Hanım – sonra Tabende – sonra Halil Bey)

TAHİRE HANIM: Beyefendi, ben bir iki gündür çocuğun halini beğenmiyorum. Günde üç dört kere nöbet geliyor. Zamk gibi yapışık yapışık terler döküyor. Öksürüğün hiç arkasının kesildiği yok. Ümidim önce Allah sonra size kaldı.

HEKİM: Biraz fazla zayıflığı var. Gördüğünüz alametler hep ondan gelir. Efendim, o kadar merak buyurmayın! Daha genç maşallah, bünye sağlam. Bu yaşlarda ne hastalıklar geçirilir.

TAHİRE HANIM: Pek baygın yatıyor!

HEKİM: Değil efendim. Şimdi biraz daldı. Daha on dakika evvel tatlı tatlı konuşuyorduk.

TÂBENDE: *(İçeri girerek)* Bu not beyefendiye imiş.

TAHİRE HANIM: *(Tezkereyi açar)* Sarrafın senedi. Karşılığında Şefika'cığının ölüm döşeklerinde sürüneceğini kim bilirdi? Yarabbi! Bu belayı başka bir bedel ile üzerimizden almaya kadersin. Sevgili eşini gözlerinden öpmüş. Hay benim gözlerime toprak dolaydı da bugünleri, bu halleri görmeyeydim.

ŞEFİKA: Ah! Anneciğim. Nedir o elinizdeki kâğıt? Sarrafın senedi mi geldi? Elhamdülillah! Bari çektiğim eziyetler bütün bütün boşuna gitmedi. Senedi paşa mı göndermiş? İnsaniyetli imiş. Allah ne muradı varsa versin. Bana bu halimde büyük teselli oldu.

TAHİRE HANIM: Kızım! Kurban olayım öyle şeyler düşünme! Annene merhamet et. Hay Allah canımı alsın.

- ŞEFİKA: Anneciğim! Niçin kendi kendine beddua ediyorsun? Bizi yetim mi bırakacaksın?
- HALİL BEY: *(İçeri girerek)* Nasıl?
- HEKİM: Zararsız.
- HALİL BEY: *(Tereddütle başını sallayarak)* Benim çocuktan ümidim kesiliyor.
- HEKİM: Allah esirgesin. Siz evin erkeği iken bu kadar merak ederseniz sonra kadınlara nasıl dert anlatırsınız?
- TAHİRE HANIM: *(Halil Bey'e mektubu gösterir)* Alın.
- HALİL BEY: *(Mektuba göz gezdirdikten sonra senetle beraber avucunda buruşturur, yere atar)* Sağlıkla olmasın!
- HEKİM: İnşallah iyisiniz hanımefendi?
- ŞEFİKA: Şükrolsun. Nasıl olduğumu siz benden iyi bilirsiniz a!
- HEKİM: Bir şeyiniz yok efendim. Biraz şöyle yastığa kalkar, dayanır mısınız?
- ŞEFİKA: Dayanayım. *(Herkes yatağın yanına gelir. Yastığı düzeltir. Şefika kalkar.)* Beybabacığım, bugün beni daha sevmediniz ya! İnsanı öpmeye, okşamaya alıştırdılar alıştırdılar da sonra böyle karşısında soğuk soğuk mu dururlar?
- HALİL BEY: Seveyim hanım kızım! Maşallah biraz iyiliğin var, rahatsız değilsin a?

- ŞEFİKA: Değilim babacığım! Şu yastığa dayandım da daha çok rahat ettim. Şerife Hanım, siz de burada mısınız? Bak senin o güzel Şefikacığın ne hallere girdi.
- ŞERİFE HANIM: Allah’a emanet efendim. Keyifsizlik... İnşallah yakında sağlık bulursun! Yine nazik vücudun yeni açılmış güllere döner.
- HEKİM: (*Saate bakarak*) Bendeniz müsaadenizle gideyim.
- HALİL BEY: Akşama teşrif eder misiniz?
- HEKİM: Lüzum yok efendim. Gerekli ilaçları yazdım. Nasıl kullanılacaklarını da tarif ettim. Hanımefendi Allah’a emanet, öyle daima yanında hekim bulunacak hastalardan değil. (*Kendi kendine*) Akşama gelip de cenazesini mi göreceğim!
- ŞEFİKA: Siz de biraz dışarı çıksanız, eğlenmeniz de ben şurada kendi kendime uyusam.
- TABENDE: Hanımcığım, yalnız nasıl olur?
- HALİL BEY: Sus deli! Sen de bir taraftan çocuğu üzme! Çıkalım kızım, çıkalım!
- ŞEFİKA: Anneciğim!
- TAHİRE HANIM: Kızım! Efendim, kızım!
- ŞEFİKA: Siz biraz durur musunuz?
- TAHİRE HANIM: Durayım iki gözüm!

Üçüncü Sahne

(Tahire Hanım – Şefika Hanım)

ŞEFİKA: Bilir misiniz, bugün Ata gelecek.

TAHİRE HANIM: Ah!

ŞEFİKA: Halimizi biçareye duyurmayacaktınız. Söz verdiniz, hatırlınızdan çıkmadı ya? Ben bu hallere geleceğimi bildim de gene sözümde durdum.

TAHİRE HANIM: Duyurmam kızım! Hay kahrolaydım, gene nerden hatırına geldi?

ŞEFİKA: Ben kendimi pek iyi görmüyorum. Benim için Boğaziçi'ne gitti deyin, onu bir işle bir yere gönderin. Ne yaparsanız yapıp bir çare bulun, yanıma gelmesin. Bir kere daha görürsem tahammül edemem. Sonra sizi de dayanamayıp acıya acıya telef olacağınız eziyetlere uğratarım. Gözünden benim için bir damla yaş çıktığını göreceğim olursam o dakikada, o anda ölürüm. Hem ellerimle göğsümü bağrımı paralayarak ölürüm.

TAHİRE HANIM: Gönderirim, kızım. Çare bulurum iki gözüm. Allah aşkına öyle mahzun mahzun bakıp da ciğerimi bir kat daha yakma! İşte gidiyorum; şimdi tembih ederim, şimdi çaresini bulurum. Sen bir parçacık yat, bir parçacık rahat et. Anneciğin sana kurban olsun.

ŞEFİKA: Yatarım, yatarım. Siz benim rahatımı düşünüyorsanız söylediğim şeyin bir çaresine bakın.

Dördüncü Sahne

(Şefika – yalnız)

ŞEFİKA: *(Biraz doğrularak)* Of! Ya bu akşama yahut yarın sabaha bütün bütün ayrılık göründü öyle mi? Hekim beni uykuda sandı da Şerife Hanım’a hepsini söyledi. Yalnız bana söylemezler, yalnız anneciğime, babacığima söylemezler. Meğer dünyada adam aldatmak da bir merhamet imiş. Ya Rabbi! Acaba kulun Şefika’ya ahirette de azap edecek misin? İki ay evvel bana biri bugün verem döşeklerinde telef olacağımı haber verse inanır mıydım? Nasıl inanayım, pek de genç idim. Bu kadar çiçekler iki üç günde soluyor, bu kadar kuşlar iki üç yılda telef oluyor. Bu kadar çocuklar ölüyor. Bunların hepsini görürdüm de gene ölümü bir türlü kendime yakıştıramazdım. Babacığımın atlaslara⁵ sarmaya kıyamadığı vücut yarın katı katı kefenlere bürünecek, anneciğimin incinir diye kendi kucağından esirgediği Şefika yarın kara topraklarda yatacak, Atacığımın öpmeye kıyamadığı çehreyi yarın kurtlar, çıyanlar yiyecek... Ya Rabbi! Babasını hapisten kurtarmak için kendini feda eden kuluna merhamet et. Ya Rabbi! Annesine, kardeşine sefalet çektirmemek için mezara giren biçareye acı. Ah! Ölüm canıma minnet. Ata’dan nasıl ayrılacağım? Ah! Dünya durdukça ayrılık... Mahşere kadar hicran... İnşallah öldüğümü işittiği vakit acımaz; bana vefasızlık etti, Allah da yanına komadı der de hayalimi bütün bütün hatırından çıkarır. Ah, yok... Yok... Ben Ata’dan ayrılıyorum, hayalim de mi ayrılınsın? Ben Ata’nın yoluna öleyim, o beni vefasız zannetsin de arkamdan bir damlacık gözyaşı da mı dökmesin? Ben Ata’nın muhabbetiyle telef olayım da son nefeste bir kerecik yüzünü de mi görmeyeyim? Deli gibi anneme de “Bana göstermeyin” diye tembihler ettim. Bir kerecik yüzünü göreyim de uğruna bin can feda olsun. Ah onun kucağında öleyim de Allah isterse mahşerde bile diriltmesin. İsterim. Göreceğim. Elbette göreceğim. Allahım, biraz ecelden aman

⁵ Atlas: İpeğe benzer, parlak, düz renkli sert kumaş.

ver. Bir dakika olsun göreyim. Beni huzuruna ümitsizliğe getirme.
Gözlerim kararıyor, vücudumda kuvvet kalmıyor. Ölüm, ölüm etrafıma
yaklaştı. Göremeyeceğim, ahirete hasret gideceğim. Ah! Anneciğim!
Anneciğim... (*Yatağa düşer, bayılır.*)

Beşinci Sahne

(Şefika Hanım – Halil Bey – Ata Bey)

HALİL BEY: Gel oğlum, gel! Tâbende'ye bugün bir hal oldu. Çıldırarak mıdır nedir?
Sabahtan beri dünyanın münasebetsizliğinden şikâyet ediyor. Şefika
Boğaziçi'nde değil oğlum, hasta!

ATA: Hasta mı?

HALİL BEY: Hem ağırca hasta. Baksana baygın baygın serilmiş yatıyor.

ATA: Ah!

HALİL BEY: Daha yeni de nikâh ettik.

ATA: Nikâh mı ettiniz? (*Kendi kendine*) Çocuğu öldürdüler... Çocuğu ben
öldürdüm. (*Yanına koşar. Baygın halde usulca nabzına bakar. Oturur
bir reçete yazar.*) Beyefendi! Şunu kapının yanındaki eczacıya gönderir
misiniz? Şimdi yaptırırsınlar da getirsinler.

HALİL BEY: Göndereyim evladım! Belki Cenab-ı Hak senin sayende şifa verir.

- ATA: İnşallah, inşallah. Ne yapacak diye sorarsa tecrübe edecek⁶ desinler. İlaç sertçedir, belki vermez.
- HALİL BEY: Pekiyi oğlum! Ya Rabbi, sen halimize merhamet et!
- ATA: *(Ceketini çıkarıp bir tarafa atarak)* Azap içindeki cana vücut nasıl ağırlık veriyorsa, azap içindeki vücuda da kıyafet öyle sıkıntı veriyor. Bilmem felek on dörder, on dokuzar yaşında masumların bu kadar eziyetlerle canına kıymaktan ne lezzet buluyor? Of...
- ŞEFİKA: *(Kollarını açarak ve davranmak isteyerek)* Ata! Ata! Ah! ... *(Ata kucağına yetişemediğinden gene düşer bayılır.)*
- ATA: *(Nabzını tutarak)* Daha... Daha bir iki nefeslik hayatı var. Nabızlar düzensiz. Ağız sağ tarafa doğru kaymış. Gözler gitmiş. Allah hastalığına da bir güzellik vermiş ki yüzünü gören vereme âşık olacak.
- ŞEFİKA: Beyim, sen misin? Beyim, hayal görmüyorum a? Yanımda sen oturuyorsun a?
- ATA: Şefika'cığım! Efendim. Şefika'cığım!
- ŞEFİKA: Beyim, acaba ne kadar ömrüm kaldı? Acaba iki saat seni görebilecek miyim? Ah, bari baygınlık gelmese de yüzüne doya doya bakabilsem. Doya doya...
- ATA: Allaha emanet...
- ŞEFİKA: *(Sözünü keserek)* Yalan istemem. Hekim söyledi. Demin beni uyuyor zannetti de başımın ucunda "akşama ya çıkar ya çıkmaz" dedi. Teselli

⁶ Tecrübe etmek: Deney yapmak.

lazım değil. Senin için... Ah... Senin başın için diyeceğim... Senin yanında ölüyorum, memnunum. Sen sakın sıkılma. Sen sakın bana ağlama. Sonra beni ahirette de rahatsız edersin. Sakın, sakın senin için öldü derlerse inanma! Vücuduma hastalık geldi. İnsan bu ya. Kader böyle imiş.

ATA: *(Kapıdan elinde bir ufak şişe ile giren Tâbende'ye)* Getir çabuk ol.
(Şişeyi aldıktan sonra) Haydi işine git. Defol oradan! *(Şişedeki suyu hastanın başucundaki fincana koyar.)*

ŞEFİKA: İlaç benim mi beyim?

ATA: Hayır, biçare çocuk! Seni birine zorla nikâh ettiler de benim için verem oldun, ölüyorsun öyle mi?

ŞEFİKA: Onu sana kim söyledi?

ATA: Canınla uğraşırken yine Ata'ya acıyorsun. Yine Ata kederlenmesin, yine Ata ağlamasın diye zihninde teselli verecek sözler buluyorsun. Her nefesin hayatının bir büyük parçasını götürüyor. Ecel ciğerini paralıyor. Azrail o nazik vücudunu pençesine almış eziyor. Sen gene Ata'nı düşünüyorsun. Hem de Ata senden sonra sağ kalır, Ata senin kara topraklarda yattığına tahammül eder zannediyorsun... Öyle mi?
(Fincandaki suyu içer, fincanı yere vurur paralar.)

ŞEFİKA: Ah! Ne yaptın?

ATA: Hiç... Arkadaş değil miyiz? Yola hazırlandım. Aç... Yatağında yerimi ver! Sakınma... Kim görürse görsün! Ölüm döşeğine Allah'tan başka kimse karışamaz. Benim senin kadar bile ömrüm kalmadı. Bari ruh teslim ettiğim vakit yanından uzak düşmeyim.

- ŞEFİKA: Ata'cığım! Kendini mi zehirledin? Ata'cığım bu belaların hepsi benim için mi? Bak talihsiz Şefika senin başına neler getirdi?
- ATA: Ben Tâbende budalasının sözüne inanıp da mektebe döneydim başıma gelecekler o vakit gelecekti. Sen bir ay topraklarda yatacaktın da haberim olmayacaktı. Sonra duyacaktım, çıldıracaktım. Tımarhanelere düşecektim; seninle beraber ölmeye değil, yolunda kendimi öldürmeye bile gücüm olamayacaktı. Ah! Bizi birbirimizden mi ayıracaklardı? Hiç düşünmemişler ki bu kadar birleşmiş iki kalbi Allah'tan başka kimse ayıramaz. Allah da bir vakit ayıramaz, ama yerin üstünde gezmeyecekmişiz de altında yatacakmışız; ama bu dünyada birleşmeyecekmişiz de öteki dünyada birleşecekmişiz, onun ne farkı olur? *(Hayran hayran biraz yüzüne baktıktan ve sarılıp öptükten sonra)* Benim için tatlı canını feda ettin, benim için kıymetli anneciğinden, babacığınan ayrılıyorsun. Vücudumdan başka elimde bir şey yok ki teşekkür için yoluna feda edeyim.
- ŞEFİKA: Beyim! Şefika dünyada senin uğruna ölmesin de kimin uğruna ölsün. Gel! Dünyanın gamını, kederini gene dünyada bırakalım. Biz şimdi dünyanın en son köşesine misafir olduk. Yolculuğumuzdan, muhabbetimizden, kavuşmamızdan, mutluluğumuzdan başka bir şey düşünmeyelim. Ah! Hani birbirimize halimizi bildirdiğimiz sabah nerede? Dünyada ömür istenilirse öyle ömür istenilir. Hani okuduğun kitap? Aşk ne güzel tarif etmişti. Bak aşk dünyanın her belasını unutturacak bir lezzet değil mi imiş? İşte ölüyoruz! Bizi bilenlerin hepsi arkamızdan ağlayacak da biz gene güle güle ölüyoruz! Söyle! Dünyada birbirini gerçekten seven iki kişi için bir yerde yaşamaktan, bir dakikada ölmekten büyük lezzet düşünebilir misin?
- ATA: Sus! Ah...
- ŞEFİKA: Ne oluyorsun?

ATA: Bu zehir... Sanki her damlası içimde bir ejder kesildi, koparıyor.
(Göğsünü göstererek) Şuralarımı koparıyor... Ejder... Ejder... Dışları ateşten midir nedir? Kopardığı yerlerden hem kan dökülüyor, hem alev saçılıyor. Ah! Zehir değil ateş... Yaktı içerimi, bütün bütün yaktı. Ah! Yarabbi cehennemi ahiretten kaldırdın da gönlüme mi attın?

ŞEFİKA: Ata! Bana bu halini göstermek için mi yanıma geldin? Böyle her dakikada bir kere öldüreceğine bari iki böğrüme bir hançer sokaydın da birden bire ciğerlerimi kopara idin.

ATA: Dur!.. Gücenme! Ben hiç seni bu halinde üzmem ister miyim? Yenemiyorum, acıyı yenemiyorum... Anla... Anla ne kadar şiddetli eziyet... Senin için çekiyorum da gene tahammül edemiyorum, senin yanında çekiyorum da çektiğimi senden saklayamıyorum. Saklayamıyorum. Ah! En ince damarlarım bile ayrı ayrı yerinden kopuyor. Sanki her biri koptukça bir kere can veriyorum. Bilmezsin ne kadar şiddetli zehirdi. Ah! Başkasını istesem eczacı vermezdi ki... Belki de verirdi. Öyle bir vakitte kim düşünecek! ... Aklıma bu geldi. Geçiyor geçiyor merak etme! Ölüm hali... Can acısı... Geçer... Az vakitte geçer... Dünya gamı gibi hayat kadar sürecek değil a... Ah! Hâlâ mı benim için ağlıyorsun? Damarlarındaki kan durdu, gözlerinin yaşı gene dinmiyor. Gel! Gel! Ah! Bitti, ne varsa bitti, ne acı kaldı, ne can kaldı... Gözlerime fena bir karanlık çöküyor. Sana bakıyorum da zihnimdeki hayalinden başka bir şey göremiyorum. Ölüyorum... Karşımda sen olmasaydın bir söz de söyleyemezdim. Gel, bir kere saçlarını koklayım. Belki vücuduma biraz kuvvet gelir de yüzünü bir daha görürüm. Ah! Gidiyorum. Arkamdan çok durma. Beni bekletme! Ah Şefika'm! Ölüyorum. Senin... Senin yoluna ölüyorum. Senin yoluna ölüyorum (*Düştüğü anda ruhunu teslim eder.*)

ŞEFİKA: Ata!.. Ata!.. (*Nefesini dinler, nabzına bakar.*) Gitti... Gitti... Beyim gitti... (*Sendeleyerek yatağından kalkar*) Gelin! Gelin! Orada kimse yok mu? İşitmiyor musunuz?

Altıncı Sahne

(Evvelkiler - Birbirinin ardından Halil Bey – Tahire Hanım – Şerife Hanım – Tabende)

TAHİRE HANIM: Ne oluyorsun kızım?

ŞEFİKA: Bakın! İşte... Ata... Ata gitti. Kendini zehirledi, benim için zehirledi. Biz birbirimizi severdik. Ben... Ben onunum... Ben onun eşiyim, paşanın değil. Paşanın eşi olmayacağım. Kim ne derse desin. İkimizi Allah birbirimiz için yaratmış. Yarattığı vakit birbirimize nişanlamış. Huzuruna da beraber çağırdı. Gelinlik odamızı kendi yerinde, kendi cennetinde hazırlamış. Görüyorum... İşte... İşte gözümle görüyorum. Kara toprak değil... Her tarafına gül döşenmiş... Her tarafına... Bey babacığım, gel beni bir kere öp! Gel! Ahiret hakkını helal et! Anneciğim! Anneciğim! Sakın, sakın canımız için lokma dağıtmayın. Düğün şerbeti verin. Fukaraya düğün şerbeti verin. Kızın, kıymetli kızın bu gece gelin oluyor. İşte... İşte beyim yatıyor... Beni ona Allah vermiş, Allah... Kimse ayıramaz... Kimse Allah'ın hükmüne karşı duramaz. Beyim! Beyim! Beni mi çağırıyorsun? Geliyorum, geliyorum! (*Yatağa yığılarak*) Bak! Bak! Yanına geldim de gülüyor. Ahirette de Şefika'nı mı görüyorsun? Geliyorum, geç kalmam. Korkma, korkma. Ah! Benim gibi ölmek ne kadar lezzetli imiş bilseniz... Dünyada bir dakika kalmak istemezsiniz. Ay ... Yüzüne ne güzel de nurlar iniyor. (*Ata'ya sarılır, yüzünü koklayarak ruhunu teslim eder.*)

HALİL BEY: *(Gidip nabızlarını yokladıktan ve nefeslerini dinledikten sonra)* Allahım bize bu günü de mi gösterdin? *(Tahire'ye)* Kadın marifetini gördün mü?

TAHİRE HANIM: Sus! Aman... Sen de adam azarlayacak zaman mı buldun? Benim Ciğer parçam şu hallerde yatıyor, senin sözlerin bana kızımın ölüsünden fazla mı tesir edecek? Kızım... Benim, babasını borçtan kurtarmak için şehit olan kızım...

HALİL BEY: Ah... Zavallı çocuk!

Perde iner

Sözlük

Entari: Genelde tek parçadan oluşan kadın giysisi, elbise.

Mahzun: Üzgün, hüzünlü.

Nur: Işık.

Zabit: Rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan subay, asker.

Hatır: Akıl.

Mektep: Okul.

İmtihan: Sınav.

Telef olmak: Mahvolmak, perişan olmak.

Aksetmek: Yansımak, yankılanmak.

Muhabbet: Aşk, sevgi.

Saadet : Mutluluk.

Zift: Organik maddelerin kurutulmasıyla elde edilen, koyu renkli, ağır kokulu, suda erimeyen madde.

İhsan: Lütuf, iyilik.

Sine: Göğüs.

Hazin: Hüzünlü, üzücü.

Lakırdı: Laf, söz.

Dirlik: Huzur, geçim.

Murat: Dilek, istek, amaç.

Kudret: Güç.

Talebe: Öğrenci

İtibar etmek: Dikkate almak, önem vermek.

Tahsil: Öğrenim.

Alamet: Belirti.

Tezkere: Küçük kâğıda yazılmış kısa mektup, pusula.

Kadir: Bir şeyi yapmaya gücü yeten.

İnsaniyetli: İnsanlığı olan, merhametli, iyi ve güzel huylu.

Çehre: Yüz.

Hicran: Ayrılık, ayrılık acısı.

Felek: Dünya, âlem, kader.